Opetus- ja kulttuuriministeriö 26.9.2017

Kulttuurin kärkihanke: Prosenttitaiteen periaatteen laajentaminen

Prosenttitaiteen periaatteen laajentamisen kärkihankeen tavoitteena on:

- parantaa taiteen ja kulttuurin saavutettavuutta ja siten edistää taiteen ja kulttuurin hyvinvointivaikutuksia;
- pitkän aikavälin tavoitteena on saada taide- ja kulttuurilähtöiset hyvinvointipalvelut vakiinnutetuiksi osaksi sosiaali- ja terveydenhuollon rakenteita ja hyvinvoinnin seurantaa.

Kärkihankkeen taustalla on *Taiteesta ja kulttuurista hyvinvointia –toimintaohjelma* 2010-2014 (Taiku-ohjelma) sekä *prosenttiperiaatteen toimintamalli*, jota OKM ja Taiteen edistämiskeskus ovat edistäneet vuodesta 2011.

Kärkihankkeessa rakennushankkeista tuttua prosenttiperiaatetta laajennetaan koskemaan myös muita taiteen muotoja (mm. esittävä taide) kuin visuaalisia taiteita ja muotoilua sekä etsitään toiminta-/rahoitusmallia, jolla taidehankinnat saataisiin vakiinnutettua sosiaali- ja terveydenhuollossa osaksi käyttötalousmenoja.

Kärkihankkeen toteutuksessa sovelletaan kokeilukulttuuria eli uusien toimintatapojen etsimistä ja testausta kokeilujen avulla.

Kärkihanke jakautuu kahteen linjaan:

1. **Kehittämishankkeet**, joilla tuetaan kuntia ja kuntayhtymiä tai muita toimijoita (mm. yksityiset laitokset) siinä, että ne kehittävät olemassa olevia hyviä käytäntöjään tai etsivät uusia toimintatapoja;
2. **Kokeilut**, joiden avulla voidaan saada lisää tietoa hyvien käytäntöjen mukaisten mallien sovellettavuudesta laajemminkin ja voidaan muokata ja edelleen kehittää niitä. Kokeilujen kautta on mahdollista testata myös sellaisia toiminta-/rahoitusmalleja, joita toimijoilla ei tällä hetkellä ole käytössä.

Prosenttiperiaatteen laajentamista koskeva kärkihanke on valmisteltu ja se toteutetaan yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa. Kärkihankkeelle on varattu 2 miljoonan euron rahoitus kolmivuotiskaudelle 2016-2018.

Prosenttiperiaatteen laajentamisen kärkihanke on edennyt seuraavasti:

- Tammikuussa 2016 asetettiin asiantuntijaryhmä (2016-2018) kärkihankkeen tueksi.
- Lokakuussa 2016 asetettiin yhdessä STM:n kanssa terveyttä ja hyvinvointia edistävän taide- ja kulttuuritoiminnan yhteistyöryhmä (Taiku 2: 2016-2018) jatkamaan Taiku-toimintaohjelman aikana virinnyttä poikkihallinnollista yhteistyötä.

- Huhti-toukokuussa 2016 toteutettiin Taiteen edistämiskeskuksen kautta ensimmäinen **linjan 1) mukainen avustushaku** toimijoiden parhaiden käytäntöjen kehittämiseksi (400 000 euroa). Mukaan valittiin viisi hanketta, joita toteutetaan 12 maakunnan ja 32 kunnan alueella.
- Lokakuussa 2016 toteutettiin toinen hakukierros vuonna 2017 käynnistyville kehittämishankkeille (400 000 euroa). Tukea myönnettiin viidelle hankkeelle.
- Molemmilla hakukierroksilla hakijoina oli sekä sosiaali- ja terveyspalveluita tuottavia että taide- ja kulttuurialan yhteisöjä. Edellytyksenä tuen myöntämiselle taide- ja kulttuurialan yhteisöille oli, että toiminta on suunniteltu ja toteutetaan yhdessä sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoiden kanssa.
- Kolmas hakukierros on parhaillaan meneillään. Hakuaika päättyy 2.11.2017.
- Kärkihankkeen **kokeiluosioon (linja 2)** valitut kokeilut (7 kpl) ovat käynnistyneet syksyllä 2017. Kokeiluosio toteutetaan yhteistyössä Demos Helsinki ry:n kanssa. Kokeiluosion arvioinnista vastaa Ramboll Finland.
- Kärkihankkeelle on laadittu **viestintäsuunnitelma ja visuaalinen ilme**. Samanaikaisesti syksyn 2016 avustushaun kanssa toteutettiin **viestintäkampanjaa**. Kärkihankkeelle on avattu oma **teemasivusto** Minedu.fi -sivuston alle kesällä 2017.
- Kärkihankkeen **arviointi** toteutetaan osallistuvana ja ennakoivana arviointina. Arvioinnista vastaa Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö Cupore. Tavoitteena kerätä ja jakaa tietoa hankkeille ja rahoittajalle sekä tukea hankkeiden onnistumista. Arviointi tuottaa hankkeiden osalta kokonaiskuvan toiminnasta ja sen juurtumisesta (tilannekuva 2018 lopussa).

